• महाकवि

लक्ष्मीप्रसाद देवकोटा



महाकविको बाल कविता सङ्ग्रह

<u>विषय-सूची</u>

सुनको बिहान

सुनको दिन एक उदाउँछ रे
यस देश खुलीकन आउँछ रे
रँगिला सब बादल छाउँछ रे
जब चंचल भैकन गाउँछ रे !

चिडिया बिउँझेर कराउँछ रे
सब मन्दिर घंट बजाउँछ रे
र हवा पनि बास उडाउँछ रे
दिल फूल सबै बिउँझाउँछ रे !

दुनियाँ सब चार्दछ धाउँछ रे
र हिमाल उँचा झलकाउँछ रे
जलविन्दु सुशीतल ल्याउँछ रे
सब उन्नत झल्ल तुल्याउँछ रे !

--o--

पाप लाग्छ

नटिप्नु हेर कोपिला !
 नचुँड्नु पाप लाग्दछ ।
नच्यात्नु फूल नानि हो !
 दया र धर्म भाग्दछ ।।

नछोप्नु है चरी बरी
 सराप आँसु लाग्दछ ।
नमार्नु जन्तु है कुनै
 बसेर काल जाग्दछ ।।

न घाउ चोट लाउनू
 सडेर चित्त पाक्दछ ।
धूलो नफेक्नु नानि हो !
 उडेर भित्र ढाक्दछ ।।

हिलो नखेल्नु फोहरी
 खराब दाग लाग्दछ ।
न चित्त है दुखाउनु
 डसेर आँसु बग्दछ ।।

२/ सुनको बिहान

महाकवि लक्ष्मीप्रसाद देवकोटा

बनेर फूल झैँ सधैँ
 हँसाउनू सुवास दी ।
सधैँ रमाउनू जगत्
 रमेर नित्य आश दी ।।

जतातते छ ईश रे
 छ सुन्नु त्यो विचार रे ।
छकाउने लुकाउने
 नराख भाव क्यै गरे !

--o--

पैसा

पैसा छ क्या चमकदार र मोलवाला
आँखा हुने जगतका यसमै उज्याला ।
क्या गोलगोल अनमोल छ चट्ट बान्की
यो हातमा हुन गए मन उड्छ सन्की ।।

संसार गोल छ धनै पनि बाटुलो छ
पैसा यही सब कुराहरुमा ठूलो छ ।
पैसा भए हृदयमा सुखले खुलो छ
पैसा यही सकल रोगविशे मुलो छ ।।

पैसा छ जे छ अनि के छ यहाँ र फेरि
पैसा भए कम जगत् छ हुने अँधेरी ।
पैसा छ शेर, धन औ बल तेज जान
पैसा भए छ रहने सब थोक मान ।।

मै हूँ भनेर दुनियाँ पनि गर्छ सेखी
रित्तो भएर जब उड्दछ हातदेखि ।
कुत्ता बनेर जन फिर्दछ मानशून्य
पैसा रहेर जगबीच अहो निधान ।।

पैसा सिकाउँछ सबै जनमा चलाखी
पैसा बनाउँछ, गराउँछ दोष माफी ।
पैसा भए छुटिगए दुखदाग साफी
देखिन्न हेर दुनियाँभरमा खराबी ।।

यो पापको तर छ बीउ अनेक काला
चल्छन् छुरी र तरबार अनेक भाला ।
चिन्ता बढाउँछ यही मनभित्र ज्वाला
यो दुःखको घर छ घोर खराब छाला ।।

हुन्छन् यसैकन भजी सब काटमार
हुन्छन् नजीक यसका सब धर्मसार ।
राम्रा कुरातिर लगाउनु हुन्छ स्वर्ग
गर्दा खराब तर लाग्छ अनेकतर्फ ।।

पैसा सँगाल तर खूब स्वभाव जान
लागू नहोस् तर बनोस् सुखको मुहान ।
पैसा हुँदा पुछिदिनु दुखआँसुदाना
गर्नू सकेभर भलाइ नठान्नु साना ।।
यो हातको हक भनीकन धर्म नीति
गर्नु सधैँ असल बाबु छ यत्ति बिन्ति ।।

--o--

सिंह र मूसा

थियो गर्मी बेला हपहप थियो घाम बहुत
बले झैँ आकाशै दनदन थियो धप्धपसित ।

बडो मानी गर्मी रुखतल सुती शीतलसित
झिकी जिभ्रो खस्रो ढलकसँग लेटी सुखसित ।।

थियो यौटा ठूलो सकल पशुको सिंह वनको
दुवै चिम्ली आँखा सुखसँग डटेको अति निको ।

छहारी हाँगाको हृदयकन ठण्डा गरिदिने
चरा बस्ने बोल्ने तलतिर रहेको सुख दिने ।।

बडो मस्ती पाई सुखसँग निदाईकन त्यहाँ
रहेको बेलामा सकल पशुको इन्द्र सुखमा ।

जरा बाङ्गा खोपी तलतिर बसेको अलिकति
त्यहाँ निस्के मूसा खुरुरुरु गरी दौडन कति ।।

निदाएको राजाकन रति नटेरीकन त्यहाँ
चुचीँ च्वीँ च्वीँ गर्दै वरिपरि हिँडे त्यो समयमा ।

त्यसै हेप्दा हेप्दै पछिपछि चढे आँग त्यसको
बडो नाची उफ्री खुरुरुरु गरे शब्द ननिको ।।

चपाए केहीले रउँ पनि मुसे दाँतहरुले
कुनै नाचे चढ्दै शिरउपर लामा पुछरले ।

कुनै वर्ले खुर्खुर्, तलतिर, कुनै पुच्छरतिर
भयो नाचै जस्तै तिनकन त्यहाँ मेट्न रहर ।।

बडो मानी झर्को छिनछिन अजङ्गो छ सुतुवा
छ हप्कार्दो मूसाहरुकन बडा दुष्ट भँडुवा ।

नटेरी चल्छन् ती छिनछिन उ हान्दो छ त पनि
दगुर्दै छल्छन् ती चतुर सब छौं झैं रुखमनि ।।

बडो दिक्कै पार्ने सकल भुसुना मार्नु न त्यसै
न निद्रा नै लाग्यो न त सहनु त्यो खुर्खुर उसै ।

चिचीँ चूँचूँ गर्ने फिरफिर हुने काम कसरी
भयो राजा जस्तो पशुसरि प्रजाका दुःख घरी ।।

कुनै यौटालाई पकडसँग शिक्षा दिउँ भनी
डरै लाग्दो पंजा बहुत हलुका उठ्दट अनि ।

लिई यौटा मूसा चिचिचिचि गराई यति पनि
भयो त्यो सिंहैले अब त भँडुवा मार्दछु भनी ।।

डराएको मूसा थरथर गरी काँप्दछ अनि
'प्रभो, माफी पाउँ अलिकति त लाग्नेछु म पनि ।'

'कुनै मौका पर्दा यस जगतमा काम प्रभुको'
कुरा सुन्दा यस्तो हहहह गरी भार हलुको ।।

लिई पंजामा त्यो हहहह गरी भन्छ 'भुसुना
तँ कामै लाग्छस् के कुन दिन कसोरी र मकन ।'

भनी हाँसी 'जा जा ! अब तँकन त मारुँ यस दिन
गयो जातै मेरो सब' यति भनी छोड्छ उकन ।।

पर्योा पासा उल्टो करम गतिको एकदिन र
पर्योा पाशो आफैँ कति न म छु भन्ने वनतिर ।

बडो गर्ज्यो तान्यो झटपट गर्योन व्यर्थसँग त्यो
बिकम्बा भो सारा बल, तमक, शेखी सकल त्यो ।।

सुनो आयो मूसा मुसुमुसु मुसे दाँतहरुले
यसो हाँसी जम्दै मकन नपत्याइ अरुले ।

त्यसै हेलाँ गर्थे तर जिउन बक्सी हजुरले
म छुट्कारा गर्ने प्रभुकन भएँ आज अहिले ।।

यसो भन्दै हाँसी मुसुमुसु मुसे दाँतहरुले
चपायो त्यो डोरो किरिकिरि गरी काट्न उसले ।

फुकी सिंहै सारै खुश हुन गई भन्दछ त्यहाँ
'त्यसै सानो संझी गरिलिन खिसो हुन्छ र कहाँ ?' ।

--o--

वर्षा

ओहो ! घार्घार् घार्घार्
झरझर ओ झार्झार् !
झिलिल्लिल्लि झिल
सिल सिल मिलमिल मिल !

ओहो ह्वार्ह्वार् ह्वार्ह्वार्
झं झं झं झं झार्
सिरसिर सिरसिर स्वाँर्
ओहो घार्घार् घार्घार्
झिलिझिल्ली झील ।
सिलसिल भिल भिल भिल ।

चुलपुल चुलपुल चुलपुल
दर्दर दर्दर दर दर दर
सिरविर सिरविर स्वार् !
ओहो घार्घार् घार्घार् !
झिलिलिल्लि झिल !
सिलसिल मिलमिल मिल !

--o--

मास्टरजी

बोके दाढी चुस्स परेको सानो चिउँडोको आधार ।
तहलाइन्छन् काला जूँघा दुइ औँलाले बारम्बार ।।
हात दाहिना बेत छ लामो अथवा चड्कनच्यूरा ।
लुले लुले भै दहरा चड्कन दिन सक्छन् ती एक हजार ।।

आँखासाँखा सकल बिगारे अक्षरहरुले काला सार ।
चक्का काँच लगाई दोटा जिनतिन देख्छन् ती संसार ।।
ज्यादै घाम परीकन मुखमा ट्यूशन गर्दा तीन हजार ।
काला हाम्रा मास्टरजी छन् तर सुइँखुट्टे सारसंसार ।।

पतलो जिभ्रो टपटप गर्दछ लालमुसा झैँ छरितो चाल ।
बोझा झुक्छ किताबहरुको विचारहरुका लिन्छन् याल ।।
लाग्छ शनैश्चर मंगल धेरै बन्छन् भृकुटी भीम कराल
पाठ नघोक्ने लडकाहरुका कान र गालाहरुका काल ।।

सारङ्गी झैँ पेट छ खोक्रो ताजुबको यो कस्तो बात ।
त्यसमा टम्म छ पुस्तकहरुको ठेलठेली डाँडा खात ।।
त्यत्रो सानो शिरमा बस्ने भारी भारी कत्रा बात ।
त्यत्रो सानो मुखको भित्र लबजहरुछन् तेतिस हात ।।

छैन नजानेको केही नै कण्ठ छ पृथिवी सब भूगोल ।
सक्छन् सहज बताउन कण्ठै शहर र पेरिस, लंडन टोल ।।
संस्कृत सोधे मात्र उ भन्छन् 'भो भो झर्को लाग्छ नबोल ।'
पढाउँदा तर उनले किन हो चक्कर बन्दछ खप्पर गोल ।।

--o--

पल्टन

ढरर ढम्म ढरर ढम्म
ढ्वाङ ठोक सारा !
आज जानुपर्छ नानी
देशनीति प्यारा !

लेऊ हात हात लाठी
लाम लाग सारा ।
मार्न जाऊ देश शत्रु
पोख्र रगत धारा ।।

पात पीँ पीँ लौ बजाऊ
छरन अबीर लावा ।
वान् टु वान् टु कदम चाल
गर्न हिँड्न धावा ।।

आज जानुरप्छ हामी
देश-नीति सारा ।
ढरर ढम्म ढरर ढम्म
ढ्वाङ ठोक सारा ।।

महाकवि लक्ष्मीप्रसाद देवकोटा

तालिमी छ आजलाई
छन् लडाइँ हाम्रा ।
बन्नुपर्छ है सिपाही
हृदय स्थिर र चाम्रा ।।

मर्नुमै छ स्वर्ग हेर !
जिउनु कीर्ति खाली
झनन झन्न झनन झन्न
बाज काँस थाली ।।

मुटु र ज्यान आज हाली
हुकुम एक पाली ।
ढरर ढम्म ढरर ढम्म
हिँड्न कदम चाली ।।

छोड्नुपर्छ घर र बार
देश-नीति सारा ।
यो हुरी पछाडि हामी
बन्नुपर्छ तारा ।।

प्रभु छ माथि हृदय साथी
मर्छ को र प्यारा !

देश-नीति मर्नु जिउनु
गुम्नु मेट्नु प्यारा !

पीठ नदिनू बढ्नू बढ्नू
चढ्नू कठिन किल्ला ।
यो धूवाँ र आँधिपछि
कीर्ति मधुर खुल्ला ।।

मान्यलाई मान कीर्ति
हेर अबीर लावा ।
जो डराई बन्छ श्याल
काँप्छ खाइ हावा ।।

छोड्नुपर्छ घर र बार
बिर्स सकल प्यारा ।
कस र छाती ताँति ताँति
हाँसी चलन सारा ।।

मट्टीको छ यो शरीर
उड्छ बन्छ हावा ।
देश-नीति चम्किनेछ
गर्छ जो त धावा ।।

वीरजाति ताँति ताँति
भाँति भाँति लाम ।
लड्न चाल कदम कदम
लाम यो नथाम ।।

नजर अघि छ आज हेर
वीर हृदय तारा ।
ढरर ढम्म छनन छम्म
बढन आज प्यारा ।।

आज तिर्न ऋण र गाँस्न
वीर हृदय माला ।
शस्त्र हात सफल जात
जल्नुपर्छ ज्वाला ।।

जाग काली ! जाग जाग
झलल झलल पारी ।
देश-नीति शस्त्र अस्त्र
छौ न शत्रु मारी ।।

पीँ पीँ पीँ पीँ पात पात
लाम चाल चाल ।
कालसरि आउनेछ
शत्रु पंक्ति छाल ।।

जिन्दगी छ यो लडाइँ
नेत्र झल्ल बल्ला ।
जीउ धुलो भएर जान्छ
खालि आत्मा फुल्ला ।।

आज हेर सब नेपाली
आगो लौ निकाल ।
मार शत्रु पार ध्वंस
चुली चढ्न थाल ।।

होश राख कदम कदम
नाम यो नफाल ।
वीर वीर धीर धीर
बनन सकल तारा ।।

आज देश-नीति जानु-
पर्छ दूर प्यारा ।

ढरर ढम्म ढरर ढम्म

ढ्वाङ ठोक सारा ।।

--o--

सौन्दर्य- उपासना

_१_

मलाई राम्रा सब चीज हेर्न
अत्यन्त लाग्ने मन वित्त भर्न ।
आँखा दुवैले रस प्यूनलाई
अत्यन्त आनन्द हुने मलाई ।।

_२_

राम्रा उज्याला सब फूलबाट
सुगन्धको सौख मिहीनसाथ ।
दिलै भरी आउँछ गद्‌गदाई
क्यै चीज, जो हुन्न बयान हाई ।।

_३_

म प्यूँछु नीलो छतको मिठास
तारा-जुहारी झलमल्ल खास ।
म चाँदीको रस प्यूँछु मीठो
आँखा कचौरा दुईबाट छीटो ।।

_४_

नीलो कचौरासरिको अकाश
घोप्ट्याइएको रस भर्न खास ।

के त्यो उज्यालो जुन झर्छ याहाँ ?
हो स्वर्गको अमृत खास याहाँ ।।

_५_
अत्यन्त राम्रो दुनियाँ छ सारा
जुहार जस्ता झलमल्ल तारा ।
बयान केही नहुनेछ फूल
छ टाँगिएको झलमल्ल झूल ।।

_६_
बनाउने यो दुनियाँ अपार
राम्रो असंख्यै हुनुपर्छ क्या र ?
कस्तो छ राम्रो सब कारखाना
कस्तो हुँदो हो दिलमा खजाना ।।

_७_
मलाई आँखाभर हुन्छ आँसु
सरर्र भै आउँछ अंग मासु ।
जसै म संझीकन ध्यान-द्वारा
खडा गरी लिन्छु स्वरुप सारा ।।

-८-

सबै नराम्रा जति ती कुरा छन्
मलाई काहीँ मनभित्र डस्छन् ।
जो छन् उज्याला तर चीज राम्रा
ती छन् सधैँका सुखतुल्य हाम्रा ।।

-९-

देखेर यस्तो दुनियाँ विचित्र
मलाई लाग्यो मन भित्रभित्र ।
यस्तै उज्यालो सपना बनाऊँ
छोडेर आफ्नो यश-नाम गाऊँ ।।

--o--

फूल- परी

- १ -

बगैँचामा मेरा रङबिरङका छन् कति परी
कलीला क्या राम्रा मुसुमुसु हुने बोल्दछ सरि ।
सिँगारेका छाँटी मगमग छिटो अत्तर मिही
लगाएका सारी नरम रँगिला रेशमसरि ।।

- २ -

हरीया खोपीमा टहल छ हवाको हरहर
सधैँ नाच्ने झुल्ने चलमल हुने नै छ रहर ।
लगाई हीराको टप झलल हाँसी मुसुमुसु
इशाराले डाकी मसँग सब गर्छन् खुसुखुसु ।।

- ३ -

चरा पंखी राम्रा नरम रङ पत्ती फरहर
उडूँ झैँ बस्छन् ती वरपर हररर ।
कलीला यस्ता छन् कि त छुन पनी लाग्दछ डर
फुका छाती बोल्छन् मसँग परबाटै सब तर ।।

- ४ -

'कहाँदेखिन् आयौ भनन सुकुमारी वनपरी ?'
भनी सोद्धा भन्छन् मुसुमुसु बनी लज्जितसरि ।

'जहाँ झुल्छन् रंगी नरम कलिला बादलभरी ।'
जहाँ फुल्छन् ऊँचा धनु रंग मिसेका बहु थरी ।।

- ५ -

'छ कस्तो त्यो रंगी चहकहरुले झल्ल दुनियाँ ?'
पखेटा पाइन्छन् रँगबिरँगका सुन्दर त्यहाँ ।
'कहाँ जन्म्यौ नानी ?' प्रभु हृदयका बालसपना ।
बनी जन्म्यौँ हामी झलमल सबेरै उदयमा ।।

- ६ -

'नबोल्ने पंछी भै रँगबिरँगले नाच्नु फरर ?'
कुरा गर्दै मीठा हृदयसँग वर्ली तलतिर ।
भनी आज्ञा मिल्दा हृदय सब खोली फररर ।
सधैँ हाँस्छौँ लाईकन प्रभु टुना यो जगभर ।।

- ७ -

हजारौँ भाषाका तहतह बनेको हृदय छ ।
जगत्को मायाले झलल गहनातुल्य जल छ ।।
बनाए माटैले तर हृदय क्या स्वर्ग-रस छ ।
पसी साना राम्रा मगमग मिहीँ भाव खुप छ ।।

- ८ -

उज्यालो पारौँ यो जगत, रँग राम्रा कति थपी ।
बहाई बास्ना नै हरहर हवामा सुख जपी ।।
खुशाई साराको दिल, दुख हटाई दिनभर ।
टुना भन्छौँ हामी प्रभुतिर खिँची बाल नजर ।।

- ९ -

दिई आफ्नो बास्ना जगतकन डाकेर भँवरा ।
बनी दानी दिन्छौँ हृदय-मह मीठो बुझ कुरा ।।
भए स्वप्ना जस्तो जिउनु वन राम्रा छिनभर ।
कलीलो छाती होस् मगमग-जगत् पी मह तर ।।

- १० -

दिए हामीलाई नरम गहना, रंग रसिला,
'बनाओ ए भन्थे' जन हृदय आनन्द हँसिला ।
अरुलाई पोस्ने हृदय छ कचौरा रस भरी
त्यसैले हो बास्ना मगमग चलेको हरहरी ।।

--o--

किताब- चरो

- १ -

कति सुन्दर किताब- चरो
 दुइ पंख फिजाउँछ यो बिचरो ।
कति थोप्लिइ खोल्दछ झिल्मिल यो
 म त मग्न बनीकन हेर्छु अहो ।।

- २ -

कति छन् तह हेर भुवा यसमा
 कति प्वाँख फिजाउँछ क्या रसमा ।
जति हेर्छु उडाउँछ दूर कता
 म चढी यसमा छु सधैँ विपता ।।

- ३ -

कहिले म त बादलका महल-
 तिर पुग्छु सुनै सुन झैँ असल !
जसबीच कथाहरुको दुनियाँ-
 हरुमा म विचार्दछ बात नयाँ ।।

- ४ -

कहिले परदेश पुगेर कता
 तसबीर भईकन छक्क म ता ।
पटना र बनारस बंबईमा
 म त डुल्दछु रंग भरी भुइँमा ।।

- ५ -

कहिले कति सागर पार पुगी
 म त लन्डन डुल्दछु हेर ! सँगी ।
कति मोटर बस् कति ट्राम हुने
 र हवाइ-जहाज उडीरहने ।।

- ६ -

म त गर्छु कुरा कतिसाथ कति
 अघिका अघिका जति गर्छु उति ।
मुख मात्र रसाउँछ अमृतले
 लिन छन्द मिठास खुशीसितले ।।

- ७ -

अघिका अघिका दरबारहरु
 झलमल्ल खुली तरबारहरु ।
झललल्ल बनीकन देख्छु म ता
 इतिहास भयो र कथा कविता ।।

- ८ -

कहिले म त देख्दछु दृश्य नयाँ
 कहिले सुखको दुखको दुनियाँ ।
अघिका जुगसाथ म गर्छु कुरा
 कति मोज छ चढ्नु किता-चरा ।।

--0--

धूलो

- १ -

धूलो यो छ स्वदेशको म यसमा

 पानी बनी मिल्दछु

बर्बर् बर् गहमा बनीकन सदा

 रोई यहाँ झर्दछु ।

यो मेरोपन मेटिने असल हो

 बास्ना भएको कणा

फुल्ने मै छु पछाडि फूल यसमा

 सुँघ्ने हजारौँ जना ।।

--o--

नेपाली सलाई बट्टा

- १ -

जहाँ झिलमिलाउँदै किरणलाई छर्वर् गरी
झलल्ल छ उदाउँदो धपधपाउँदो बेसरी ।
मुहार, अति लाल जो सब गुलाफ झैँ सूर्य छन्,
झझल्ल कवि झाँगका रँग हरा-खुला गर्दछन् ।।

- २ -

झिलिक्कसँग झुल्कियोस् हृदयबीच ज्वाला नयाँ
अँधेर जगमा गयो, सकल बाल बत्ती यहाँ ।
उही किरण सूर्यको किन झलल्ल झल्की बल्यो
नयाँ युग छ देशको यति बुझे उज्यालो खुल्यो ।।

--O--

कुहु कुहु

- १ -

को हँ ? को हँ ? वनमा कुन को हो
 गर्छ क्या कुहुकुहू सुन ओहो !!
हैन हैन म त हैन म हैन !!
 को हँ को हँ तर को चिनिँदैन ।

- २ -

फूलमा छ कि ? कि झाँग हरामा ?
 वासमा छ कि उ हुन्छ चरामा ।
या मुनातिर ? कि एक कुनामा ?
 हुन्छ भान सपना विपनामा ?

- ३ -

को हँ को हँ म त चिन्दिनँ हेर
 झल्किँदो रस अनेक लिएर ।
लुक्छ को भन वसन्त फुलाई
 यो सवाल रसिलो छ मलाई ।।

- ४ -

को हुँ ? को हुँ सित सोध्दछ सारा
 बालचित्त लहरी रसधारा ।
को बनाउँछ वसन्त रँगीन
 सिर्जनाहरु गरेर नवीन ।।

--o--

तस्वीर

- १ -

भनन भनन नानी ! के गरी भो तयार ?
कति रससित राम्रो क्या मजा ! चट्ट क्या र ?
सकल मुख दुरुस्तै पार्न सक्ने अपार
कति चतुर कुरा यो जो छ तस्वीर सार ।।

- २ -

मुख पनि छ दुरुस्तै नाक ता ठिक्क झन् छ
रंग पनि त लुगाको ठिक्क क्या हेर ! बन्छ ।
रिस, खुश गजबैका भाउ छन् क्या दुरुस्त
म त दिन दिन हेर्दै बन्छु आनन्द मस्त ।।

- ३ -

सब जनकन यस्तै चित्रकारी कुनैले
बुरुशसित बनाए क्यार ! कल्पेर पैले ।
हृदयभर भएका रङ्न पाए विचार
कति कति दुनियाँमै गर्न सक्थें तयार ।।

- ४ -

जति जति यसलाई हेर्छ यो बन्छ सच्चा

अनि सब मुख बोल्छन् हुन्न क्यै हेर कच्चा ।
छिनभर यसभित्रै घुस्छु संसार पाई
जसतिर मनमौजी सौख मिल्छन् मलाई ।।

- ५ -

जब नजर लगाई जो पढेको सुनेर
मन मन म विचार्ने बन्छु ध्यानी बनेर ।
मुखहरु सब बोल्छन् बोल्दछन् चित्र सारा
रुखहरु सब फुल्छन् पंख बोल्छन् हजारौँ ।।

- ६ -

हिँड्न हिँड सँगी ए ! एक हाँगा चढेर
तलतिर सबलाई बीच तस्वीर हेर ।
म त दिन दिन पढ्ने गर्छु त्यस्तै गरेर
कति कति दुनियाँमा चित्रका नै पसेर ।।

--o--

हैँसा बूढीको मुख

\- १ -

हेर धोति हिसिशून्य मुहार ।
 चाउरीहरु बनी भरमार ।
छन् अनेक खहरेकन खोँच
 क्या मुजासित चुनाउँ चुनाउँछ शोच ।।

\- २ -

रङ्ग छैन मुखमा न छ पट्टी
 हातमा छ निहुरी लिन लट्ठी ।
आधि हेर जिउ भै उसपट्टि
 रुप क्या छ यसको सब छुट्टी ।।

\- ३ -

भाँच्छ ढाड पनि काल बसेर
 केश पाक्दछ तुषार झरेर।
छैन ज्योति धमिलो अब आँखा
 छैन यो जगत हेर्न चनाखा ।।

- ४ -

मार्दछे अब बसीकन माखा
 झल्लरी सब धुजाहरु लाखाँ ।
आँगनै छ, निहुरी तर हैँसा
 माग्दछे अझ यातातिर पैसा ।।

- ५ -

यो न बाँदर न भूत न बोक्सी
 क्या बुढी जिउ सबै अब टाक्सी ।
खस्रिईकन बनीकन खाक्सो
 माग्दछे मसँग 'देऊन चाक्सो'।।

- ६ -

देख्छु यो जब बूढी अबलाई
 लाग्छ हाँस्न मन हेर मलाई ।
दाँत खै त कुन ठाउँ अफाल्यौ
 केशमा हिउँ अहो ! किन हाल्यौ ?

- ७ -

चाउरीहरु गला पनि तानी
 कल्ल कल्लसित प्यूँदछ पानी ।
कान हेर बहिरी किन ज्यूँछे
 आधि च्यानतिर भै जल प्यूँछे ।।

- ८ -

गुन्गुनाउँदछ हेरन ओठ
 क्या बुढी छ बिनु पातकि बोट ।
तन्त्रमन्त्रहरु धेर निकाली
 पाल्दछे कि छउँडा र बिराली ।।

- ९ -

ह्वैन ह्वैन अति जिस्किन हुन्न
 हुन्छ है डर बुढी यदि रुन्न ।
छोप्दछे पछि त ऐठनद्वारा
 यो भयंकर छ हेर बिचारा ।।

- १० -

यो थिई अघि मनोहर पठ्ठी
भैसकी अब त हेरन छुट्टी ।
जिन्दगी पछि अहो कति शून्य ।
भो खिसी बहुत गर्नु त हुन्न ।।

--0--

गाउँ दिने कथा

- १ -

हौदा चढ्यो घोडामाथि
 हौदामाथि हात्ती
चञ्चलेको राजालाई
 यस्तो भयो पात्ती ।

- २ -

दुइटा ओडार काला काला
 त्यसमा दुइटा तारा
माथि झाँग छ तल झाडी
 त्यो हो के त प्यारा ?

- ३ -

सोह्र कौडा दुइ ठाउँ
 खाल्डोभित्र हाँस
झ्याली बजे पानी पर्छ
 आँखा साउन मास ।

- ४ -

पहाडमाथि झाँग लाग्यो

वनमा पस्यो बाघ
संचो मानी बस राजा
ठुँग मारिमाग ।

- ५ -

सानो बादल दलिनमा
सेतो सेतो लाग्दो
त्यसभित्र बस्ने को त ?
के के खान लाग्यो ।

- ६ -

सानो सानो नानी मेरो
फुर्के लायो धोती
ऐय्या पार्ला होश राखे
मुन्द्री लाउने लोती ।

- ७ -

खाल्डो यौटा नपुरिने
जति हाल्यो उत्ति
त्यसमा गुँड लाउने को त
विन्ति भन यत्ति ।

- ८ -

एक देशकी रानी आइन्

मीठो चाल मारी

ढकनीलाई ओह्लालेर

कालो लाई सारी !

--o--

पृथ्वी- भकुण्डो

- १ -

भकुण्डो पृथ्वीको लडिबुडि गराई फननन
दिँदो लात्तीपात्ती दिन दिन घुमाई छिनछिन ।
सधैँ पूर्वै फँक्दो दिन दगुरिने पश्चिम गरी
भकुण्डो खेल्ने को कुन दिन छ अड्ने कुन हरि ?

- २ -

छ ठूलोमा ठूलो चउर अति नीलो झिलिमिली
सधैँ बत्ती बाली बहुत थरि हाँस्ने हिलिलिली
त्यसै एक्लै हान्दो लडिबडि हुने रातदिन नै
कतै फुट्बल् खेल्ने उसतरफ देख्यौ कि त कुनै ?

--o--

जुनि

- १ -

चोर्ने र दिक्कत दिने जुनि हुन्छ झीँगा
ज्यादै सिँगार्न मनको जुनि बाह्रसींगा ।
अल्छी सुतालु छ अजिँगर नाम चोला ।
राखेर होश हिँड जन्म खराब होला ।।

- २ -

ठूलो म बन्छु जुन भन्दछ बन्छ हात्ती
घोडा उ बन्छ जुन थिच्दछ दिन्छ लात्ती ।
खाने छ जो रगत बन्दछ त्यो हुँडार
यै होश राख पछिको जुनि लौ सपार ।।

- ३ -

गन्दा विचारहरुले बनिजान्छ गन्धे
जो दान दिन्न जगमा उ उन्यू छ भन्ने ।
'ढुंगो हुने निठुर को दिल बन्छ' भन्दे
'चोला सपार् मकन' कान दिएर सुन्दे ।।

--०--

झाँगघर

- १ -

घर एक बनाउँ मिली सबले
 जग होस् पृथिवी तर स्वर्ग फुले-
सरि होस् दिल-फूल खुशी रहने
 लहराहरु तुल्य विचार हुने ।।

- २ -

लहराहरुको घर एक नयाँ
 यसमा छ अहो अरु नै दुनियाँ ।
जिउको पिँजरा छ त्यहाँ मुनियाँ
 कति बोल्छ मिठोसँग बात नयाँ ।।

- ३ -

कति झ्यालहरु यस झाँगभरी
 झलमल्ल हवा सुखका लहरी ।
सबभित्र पसाउन हर्र गरी
 सब शीतल झल्लर आँखिसरि ।।

--o--